

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

### Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomtatásban Kézdi-Vásárhelyt, hogy úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek stb. intézendők.

Nyilvtéri cikkek soronként 10 kr-ért közöltnak.

# SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

### Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.  
Fél évre . . . 3 frt — kr.  
Negyed évre . . 1 frt 50 kr.  
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.  
Egyenkénti ár 6 kr.

### Hirdetések díja:

minden egyhasábas gondolat-sorért vagy annak terjedelméért 4 krajczár. Hivatalos hirdetések külön ártábla szerint számíttatnak. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

### Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . . . 6 frt — kr.  
Fél évre . . . . . 3 frt — kr.  
Negyed évre . . . . 1 frt 50 kr.  
Külföldre egy évre . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

### A székely kivándorlás.

(Folyt. és vége.)

3-szor. Szállítási kedvezmény odaadó a műfakra, tüzfára, téglára, fedőcserep és faragott kőre. Ugyan is Udvarhely megye azon erdős részeiből, melyek a vasút fővonalához és a helybelihez közel fekszenek, közelebbi időben nagy lendületet vett a feldolgozott tölgy- és fenyőfa forgalma. Keletkezésében vannak téglák és cserépgyárak modern berendezéssel.

Kevés mennyiségben eddig is szállítottak ugyan főképp fedőcserepek, de ez fokozódni kezdett nagyobb szállítási kedvezmény által. Ezen üzletnek fokozása több munkakéz foglalkozása mellett a fa értéket is emelné, még pedig oly fának, melyet a megyében csak csekély árban mint tűzre való anyagot lehet forgalomba hozni. Az építkezésnél, oda érve az utvonalon levő számos műtárgyakat is, a durván faragott kő a megye lakói egy részének néhány év óta nem csekély keresetforrást nyújt. Minthogy ezen különben jeles s

szilárd építési anyagot az ország távolabbi s azon részeibe, hol kő nem terem, nem szállíthatja s csak poton árban értékesítheti, kedvezmény mellett ezen kereset nagyban emelkednek.

4-szer. A háziipar fejlesztése főtényezője a kivándorlás megakadályozásának, még pedig annak oly ága, mely a nagyobb mindkét nemű gyerekeknek és a serdülő korban levőknek foglalkozást nyújtana, például: egy gyermekjáték-gyár, oly módon berendezve, hogy a gyermek-játék egyes részei gyárilag, nagy része kézi munkával állítatnának elő. Ezen egész új iparág meghonosítása egyelőre az anyagi áldozaton kívül, lehet, akadályokba ütköznek s ha egyelőre mellőztetnék is, a gyakorlatban levő és már kisebb mérvben elterjedett iparágat kellene első sorban fejleszteni. Ilyen Udvarhely megyében a szövészet, mely már jelenleg is az olcsó gyapottvászon miatt nem üzemlik oly általános mint évtizedek előtt, azonban azért jelenleg is a háziipar legelterjedtebb ága.

Ennek fejlesztését tűzte ki feladatának a megyei háziipar-egylet, midőn állami segélyvel a székelykeresztúri szövőiskolát létesítette. Később az állami segély megvonatván, ezen iskola csak Nagyméltóságod nagylelkűsége által ébredett újból fel. Továbbá fejlesztésre vár az agyag- és kádáripár, szalmafonás, szerszámok s gazdasági eszközök készítése, kosárfonás, lakatos ipar stb.

Nézetem szerint a háziipar foglalkozást adna a földművelést űző osztálynak oly időszakban, midőn a mezei munka nem veszi munkásságát igénybe. Azonban a háziipar a nép szegénysége miatt csak úgy lehetne annyira fejleszteni, hogy a kivándorlást részben meggátolja, ha az előállított cikkek rövid idő alatti értékesítése által a háziipar nagyobb mérvben üzése lehetővé tételének.

Még említést érdemel a tapló-ipar, mi szintén Nagyméltóságod kegyessége által Korondon újabb lendületet vett.

Tapasztalatom szerint a gyári s háziipar jelenlegi befolyással van a kivándorlás csökkenésére.

Ezért nemcsak felkérem Nagyméltóságod nagy becsü figyelmét, de egyúttal kijelentem, miszerint addig, míg nagyobb gyárak létesítése eszközölhető lenne: kegyeskedjék a háziipar fejlesztésére az iparfelügyelő által kellő tájékozást szerezve, azon anyagi támogatást megadni, melyet a székelység, főképp Udvarhely megye lakói egyszer nemzeti missziójánál, másfelől silány anyagi helyzeténél fogva is a magyar kormánytól megérdemel.

Még egy hátrányos körülményt nem mellőzhetek hallgatással és ez a jövedelmi adó, mely oly földművesekre is vettetik ki, kik a háziipart mint mellékfoglalkozást űzik. Ez csaknem csirájában fojtja meg a most is alig tengődő háziipart.

Tekintve a romániai vámháborút, alig tengődnek némely iparosok. Az itteni fazekasok gyártmányait a vámháboru előtt helyben oly árusoknak adhatták el, kik nagy mennyiségben összevásárolva Romániába szállították. Jelenleg jutányos árban is alig értékesíthetik. Ezen körülmény figyelembe lenne veendő és remélem, fog is abban résztvetni. És miképp van a helyzet Korondon, hol a primitív cserep edények készítését a földművelők mint mellékfoglalkozást űzik? Ohajtandó lenne ezeknek, úgy mindazoknak, kik a háziipart mint mellékfoglalkozást űzik, adómentessége.

Ha az új, nagyobb vállalatok néhány évi adómentessége, tekintettel a befektetett tőkére és a kezdet nehézségére, valamint az új házaknál az adómentesség biztosítás méltányos, ép úgy lehetne méltányos a nagyobb befektetést s építkezést igénylő vállalatoknál egy-két évi adómentesség és ez vonzóvá tenné a székely megyéket azoknak létesítésére.

Udvarhely megyében tíz év óta működik a háziipar-egylet. Nagy eredményt nem képes felmutatni részben a silány anyagi helyzet, részben a részvétlenség miatt és ahhoz járult az is, hogy a kormány kellő mérvű anyagi segélyt nem nyújtott. Tekintve fajunk érdekét, megyénk lakóinak silány anyagi helyzetét, lendületet a háziipar csak

## A „Székelyföld“ tárczája.

### A titokzatos hölgy.

Németből.

(Folytatás.)

A tanácsot helyesnek találták mindnyájan és hosszú megbeszélés után abban állapodtak meg, hogy kivándorolnak Olaszországba. Márta atyja vándorlása éveiben megfordult Olaszországban és nem győzött eleget mesélni annak szépségéről és termékenységről. Tehát gyorsan munkához látott; kihirdették, hogy házacskájukat eladják. De akkor Glarusban kevés volt a pénz, nem vette meg senki; így tehát bérbe adták.

Ezalatt beállott a tél; ily időben az utazás az óriási hegyek között föltötte veszedelmes volt. Mindamellett egy csikorgó januári reggelen előkerült a szán a fészkerből és a bórond a földből.

— Várjatok tavaszig — mondták a szomszédok. — Ha hózatár: talál valahol érni benneteket, menthetlenül elpusztultok.

De hasztalan volt minden intés, csattant az ostor és vigan siklott tova a szán. Az utasok pokróczba, bundába burkolózva, hitték, hogy kibírják az utat. Schwaudenig éles szél érte őket, melynek

semmi takaró nem birt ellentánni. Itt betértek a Seruf-völgybe, melynek magas sziklafalai szél ellen megvédték; de Wartnái, hol a völgy ismét szélesbül és a szélnek szabad tere nyílik, oly elviselhetetlen lett a hideg, hogy az utasoknak le kellett szállani és gyalogolni, nehogy megdermedjenek.

A vizesések, melyek a Färis-Alpokról zuhannak alá és a Ribli patakot a völgybe ragadják, jégtől eltakarva függtek a sziklákön. Halálosend uralgott köröskörül.

Két óra múlva Eugibe értek. Kimerültségig elfáradva ültek fel ismét a szánra s követték mindent a Senn folyót, melynek hullámai meleg évszakban oly hangosan hompolyognak tova, de most jégburkolajuk alatt néma álmat aludtak.

Rövid idő alatt elérték a plattenbergi palabányákat, melyeket már a rómaiak is kiaknáztak. Mattba érve, Márta azt tanácsolta, hogy itt állapodjanak meg, de atyja ellentmondott neki.

— Ki kell tartanunk Elmig — mondták. — Elm a legmagasabb helység, hol minden utasnak meg kell állapodnia. Ott meghálunk és kipihenjük magunkat.

Csaknem megdermedve érték el a magas hegyektől körülvett falut, melynek lakói testi nagyságuk és erejükről híressék.

— De hol maradunk a bóronddal? — kérdésgódvá Márta anyja, a mint a vendéglőhöz közelletlen megvédték; de Wartnái, hol a völgy ismét szélesbül és a szélnek szabad tere nyílik, oly elviselhetetlen lett a hideg, hogy az utasoknak le kellett szállani és gyalogolni, nehogy megdermedjenek.

— Mindenesetre a szobánkban kell hogy tartassuk — mondá a férje és előre ment megtudakolni, vajjon kapnak-e szállást.

— Magától értetődik — mondá a vendéglős. — Üres szoba van elég, az emberek ily időben nem igen utazgatnak. — És le akarta emelni a szánról a bórondot; de az oly nehéz volt, hogy nem birt vele. — Ugyan mi van benne? — kérdé kíváncsian.

— Vas szerszám — volt a válasz. — Olaszországba költözünk, s viszzük a szerszámainkat is. Ideje volt, hogy föld alá jussanak; a vér már akadozni kezdett ereikben. Csak lassan-lassan kezdetek helyrejönni és erősíthették magukat étellel s itallal.

Mikor a vendéglős hallotta, hogy másnap Flimsbe akarnak menni, iparkodott őket tervükről lebeszélni.

— Az föltötte veszélyes vállalkozás — mondá. — Látják azt a magas hegyet a barlangnyílással? Az a Márton-barlang. Az négyórát és sehol egy lelket sem találnak. Onnan három óráig kell lefelé menniük. De ha valahol akadályba talal-



csak Nagyméltóságod kegyes támogatásával vehet. És hogy ezt hasznos irányban érvényesíteni lehessen, mellőzhetetlennek tartom, hogy az iparfelügyelő a helyszínen alapos ismereteket szerezzen mind a házipar állásáról, mind pedig azon eszközökről, melyekkel annak sikeres fejlődése lehetővé tételessék. Személyes érintkezés alkalmával lehetne gyakorlati és a helyzetnek megfelelő javaslatokat tenni és annak alapján létesíteni azt, ami célhoz vezet. Azon egyéneket pedig, kik államsegélyvel valamely ipar-ági kiképzést nyernének, kötelezni arra, hogy bizonyos évig itt hasznosítsák s terjeszték tanulmányaikat.

Még terjedelmes lehetne tiszteletteljes véleményem jelentése, ha a részletekre bővebben kiterjeszkedném, azonban ezt mellőzöm annál is inkább mert minekutána a fősúlyt arra fektetem, hogy lakóinknak itt adjunk foglalkozást, ezt pedig az ipar fejlesztésével kell kezdeni, az iparfelügyelő lenne hivatva az érdekeltek közreműködésével a részletes terv kidolgozására.

**A magyar fegyvergyár ismét feltámad.** Mint Budapestről írják, a magyar kereskedelmi és iparbank megvásárolta a Löwe cégétől a volt fegyvergyárat és Löwevel oly megegyezésre jutott, hogy a Löwe cég munkájával járul hozzá a leendő új fegyvergyár létesítéséhez. A bank ez célra külön részvénytársulatot alkot s így legrovidebb idő alatt az új fegyvergyár ismét életbe lép. A gyárnak a magyar kormány fog munkát adni. A gyár, üzemének megkezdésekor, a magyar kormánytól tartalékpuskák megrendelését fogja megkapni.

**A vasárnapi munkaszünet.** A képviselőház elhatározta, hogy a vasárnapi munkaszünet tárgyában több orthodox zsidó hitközségtől beérkezett kérvények a kereskedelmi miniszternek adassanak ki. Azt hisszük, — írja a „B. C.” — hogy a kérvényeket a miniszter nem veheti tekintetbe. A képviselőházhoz beterjesztett törvényjavaslat ugyan minden vallásfelekezetre való tekintet nélkül csak hetenként egy napi munkaszünetet kíván előírni, de azért mégis lehetetlenség és keresztülvihetetlen ezen munkaszünet napnak megválasztását minden egyes egyének saját választására bízni. A számtalan visszaélés és a törvény intézkedéseinek kijátszása csak úgy lesz kikerülhető, ha a munkaszünet hetenként csak egy bizonyos előre meghatározott napra törvényileg lesz kimondva.

nak, még tovább tart az út s nem tudhatni, hogy mikor érkeznek Flimsbe. Mi marhakereskedők már csak ismerjük az utat és kitartók is vagyunk, de azért egy sem merne megindulni.

De hasztalan volt mondanak és rábeszélés; vendégei azt mondták, hogy ismerik az utat minden nehézségét. Mitán elhatároztukról se-hogy sem birta lebeszélni, azt tanácsolta nekik, hogy legalább vigyenek magukkal néhány kalandt, mert most télen másképpen áll minden és sokszor órák hosszáig sem lehet utat találni. A ki lépésnyire nem ismeri az utat, könnyen szerencsétlenül járhat. De ők határozottan visszautasították minden kíséretet, tartván attól, hogy a kíséret meg tudhatná, mi van a börtöndben.

Másnap reggel ellátták magukat étellel és itallal, feltették a börtöndöt a szára s tovaindultak minden intés daczára. Kezdetben kedvezett az idő. Derült s kevésbé hideg volt, mint előtte való nap. Már két óráig haladtak s a Márton-barlang mindig tisztább lett. Ekkor besötétedett a légkör, aprószemű, homokhoz hasonló hó kezdett hullani, lesodorva egy-egy szélrohamból az Alpok csúcsairól.

A lovak, mintha a veszélyt előre érezték volna, végerőfeszítéssel kezdtek vágatni. Most még csak időközönként hullott a hódara, s úgy látszott, hogy elérik a Márton barlangot, még mielőtt a vihar kitörne.

(Folytatása következik.)

## ORSZÁGGYÜLÉS.

Több apróbb ügyet tárgyalt le folyó hó 13-án a képviselőház a honatyák lauha érdeklődése mellett. Legelőször is az összeférhetlenségi bizottságnak jelentését terjesztette elő Szomjas József elnök Sigmund Dezső ügyében, melyben kimondta a ház, hogy összeférhetlenségi eset nem fegrog fenn.

Ezután Szapáry Gyula gróf miniszterelnök határozati javaslatát fogadta el a ház hattagu országos küldöttség választása iránt a horvát-szlavon földtehermentesítési pótlék ügyének végleges szabályozása céljából.

Az 1891-ik évi ujonczmegajánlási törvényjavaslatot München Anré előadó referálta, kiemelvén a honvédelmi miniszter által az egyéves önkéntesek vizsgájáról beterjesztett jelentés örvendetes adatait. Mig ugyanis eddig az önkénteseknek csak 29 százaléka tett tiszti vizsgát, addig a lefolyt évben 82 százalék lett tartalékos tisztté.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter bejelentette a háznak, hogy a legutóbbi ujonczozásnál az ország leggazdagabb részében sokkal silányabb volt az ujonczjutalék, mint a szegényebb országrészben, s ha a feltűnő ellentét a jövőben is mutatkoznék, a legszigorubb rendszabályokat fogja alkalmazni, melyekről utólag jelentést tesz a háznak. Többek felszólalása után a ház elfogadta a javaslatot. Végül kérvények referáltattak.

Hétfőn tárgyalattott az E. M. K. E. sorsjegy kérvénye emelkedeti hangulat mellett. A kérvény előadója Hertelendy volt, ki pártolólág terjesztette be az ügyet. Első felszólaló utána Horváth Gyula volt. Nagy beszédben fejtegte ki a kulturegylet célját Erdélyben, hol a magyarságot meg kell menteni. Eseteli Erdély szomorú történelmi multját a legutóbbi időben, utalva arra, hogy vannak Erdélyben vidékek, hol a magyar az üldözött és elnyomott. Kifejti ezután, hogy miért szorul az E. M. K. E. segélyre ott, hol Naszódón a románok kulturális célra nemzeti alapot teremtenek. A ki végigtekint az E. M. K. E. hatéves működése tén, — ugy mond — meg kell hogy dobbanjon a szíve. Nincs e teren politikai, nincs vallási külömbőség. E teren egyek mindnyájan, minden magyar ember. Kéri az előadói javaslat elfogadásával még azon indítványát elfogadni, melynek értelmében a miniszter 1891. végéig tegyen ez ügyben jelentést.

Horváth beszéde után Darányi szolt a Vörös kereszt érdekében, a mire Beksics Gusztáv Darányi fölfogásával szemben megjegyzi, hogy az E. M. K. E.-tel szemben semmiféle konkurrencziát meg nem enged. A magyar faj Erdély némely pontjain összemorzsolatás veszélyének van kitéve. Nem elég, hogy a társadalom csak pillanatig támogassa az E. M. K. E.-et, annak koncentrált támogatásra van szüksége.

Böthy Akos készséggel hozzájárul Horváth indítványához, mert az E. M. K. E. a magyarság jogát védelmezi. Az E. M. K. E.-et ő mindenkor a Vörös kereszt fölébe helyezi.

Bartha Miklós tiltakozik azon vád ellen, mint-ha az E. M. K. E. agresszív irányt követne. Az egyesület soha fel nem virulhatott volna, ha az E. M. K. E. e kalandos ténre tévedt volna, de ilyen vádak azért keletkeznek, mert bár az unió rég befejezett tény, a románok még ma sem veszik tudomásul. Beszélnek osztrák császárról, fejedelemről, de soha a magyar királyról. Ennek a román sajtó oka, a melynek vádjából és hamis állításából szemelvényeket olvas fel. Az erdélyi románok merev álláspontja volt oka a kultur-egylet keletkezésének.

Az állam nem jöhetett segítségére az erdélyi társadalomnak, jött hát az erdélyi társadalom segítségére a magyar államnak. Elfogadásra ajánlja Horváth indítványát.

Irányi pártoló felszólalása után Wekerle kijelenté, hogy a maga részéről puhatolni fogja a pénzügyi piacot. Különbön elfogadja az előadói véleményit Horváth indítványával együtt. Valamennyi szónokot a ház zajos helyesléssel kísérté.

A ház egyhangulag elfogadja az indítványt.

## SZEMLE.

A német iskolaügyi értekezlet azon a csapáson halad, melyet számára a birodalom hatalmas ifju császára kijelölt. Elfogadja irányelvnek a császár ama kívánságát, hogy a német nyelvre, a német történelemre ezentul nagyobb súly legyen fektetve a német iskolában. Rálépett arra az utra is, melyen az iskolás fiuk egészségét jobban meg lehet övni s erejét fejleszteni; követeli tudnillik azt, hogy a játéknak, a tornának nagyobb szerep jusson az iskolában, mint jutott eddig. Beleegyezett abba, hogy a tanítási órák számát csökkentsék, a mi egy német pedagogustól alig megbecsülhető engedmény. Sőt még azt is kimondták, hogy az ekként nyert szabad időt nem szabad házi dolgozatokkal lekötöni. Elejtették az iskolai életnek azt a fattyuhajtását, a mit reálgimnáziumnak hívnak. Eddig haladt a berlini iskolaügyi értekezlet együtt, karoufogva az ifju császárral. A német pedagogosoknak azonban egyelőre nem tér fejükbe az, hogy a 10—15 éves kor számára egy és közös iskolát lehetne és kellene szervezni, mint császáruk józanul kívánta, de föntartandónak vélik a latin-görögös gimnáziumot, a reálistólakat s a felsőbb polgári iskolákat.

„Sándor király anyja“, mint Natáliát Szerbiában hivatalosan nevezik, elvesztette ügyét a szkupstina előtt. A szkupstina titkos ülésében felolvasták Natália asszony emlékiratát, melyben a maga szempontjából mondja el válása történetét s részletezi azokat a lépéseket, melyeket a végbél tett volt, hogy Szerbiába visszatérhessen és fiával érintkezhessen. A szabadelvű párt fejei pártolták is az anya ügyét, de a radikális többség nem határozott Natália ohajtása szerint.

## Nagy alapítvány az E. M. K. E. részére.

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület mult pénteken tartott választmányi ülésén a főtitkár bejelentette, hogy Kovács Sándor nagyenyedi mérnök, halálához közel, az egyesület javára 43,600 forintot alapítványt tett. A főtitkár hosszabb beszédben emlékezett meg az alapító élettörténetéről, és igen meghatotta a jelenvoltaikat, mikor szavainak végén felolvasott egy nagyenyedi sürgönyt, mely röviden jelentette, hogy Kovács Sándor a mult éjjel meghalt. A választmány Beldi Ákos gróf alelnök vezetése alatt a temetésre küldöttség menesztését határozta el, mely az elhunyt ravatalára gyopárkoszorút tett ezzel a felirással: „Látta felkelni a napot.“ E felirást megmagyarázza Kovács Sándor élettörténete, melyből a főtitkár adatai alapján érdemes följegyezni a következőket:

Kovács Sándor 70 év körül járt. Nagy-Enyeden született s ott érte meg a Hóra- és Janku-féle lázadásokat. Épen ez emlékek hatása támasztotta lelkében a legerősebb nemzeti érzületet. Szegény fiuként mérnökké képezte magát s állami, majd megyei szolgálatba állott. Folytonos utazással egybekötött hivatalos foglalkozása alatt falvaként és vidékenként tapasztalatilag is megismerkedett az egész erdélyi rész veszedelmével és így keletkezett lelkében már 1871-ben, 15 évvel az az E. M. K. E. megalakulása előtt egy nemzeti társadalmi mozgalom eszméje. Végre 1875-ben az erdélyi ev. ref. egyházkerületnél egy „nemzeti alap“ teremtesére 20,000 forintot tett le. Ez összeget utóbb még 20,000 frttal szaporította. A folyó év őszén tartott ref. egyházkerületi közgyűlés, hivatkozva arra, hogy az alapítvány az anya-szentegyház céljaihoz épen nem járul sem most, sem a távoli jövőben, kimondta, hogy azt az alapító rendelkezésére visszabocsátja s erről a mult hó 21-kén hivatalosan is értesítette Kovácsot, ki az egyház felszólításának vétele után nyomban levelet irt az E. M. K. E.-hez s kijelentette, hogy az alapítványt, miután az E. M. K. E.-ben a maga céljait megvalósítani látja, az egyesületre ruházza át. December 4-én Nagy-Enyedről kelt levelében tényleg az E. M. K. E.-nek adományozta az összesen 43,600 forint tevő tőkét, örök alapítványul minden kikötés nélkül, az egylet alapszabályaiban és munkaprogrammjában kifejezett célok legjobb



telátás szerint való fölhasználására. Ezzel gr. Kun Kocsárd alapítványa után az egyet második legnagyobb alapítója lett. Beküldött levelei szerint december 9-én személyesen akart megjelenni az E. M. K. E. igazgatói ülésén, de gyengén érezte magát és kérésére az igazgatóság az egyesület főtitkárát 10-én Nagy-Enyedre küldte. Az egyház az alap kiszolgáltatása végett közjegyzői felhatalmazást állított ki Haller Rezső ügyvéd, a kolozsvári ügyvédi kamara elnökének nevére. Kevéssel azután, hogy megmutatta sajátkezűleg irt végrendeleti folyamodványát, az alapítvány történetére vonatkozó mindennemű iratait, s miután kijelentette, hogy azok halála után az E. M. K. E. levéltárában helyeztessenek el, rosszul lett s délután 4 órára szélhűdés érte. „Istenem, csak hogy aláírhattam!” — mondotta és ismételt megkérdezte a közjegyzőtől: „Ugy-e, hogy sajátkezűleg aláírtam?” Szomorú előérzete már előre sejtette vele a bekövetkezőket.

A szabályszerű okmány alapján a 43.600 forint 5 százalékos magyar papíráradék kötvényekben már át is adatott Haller Rezső ügyvédnek, ki az összeget már beszolgáltatta az egyesülethez.

## Egyesületi élet.

### Elnöki megnyitó

(A „Stephanie” menház közgyűlésén elmondotta báró Szentkeresztly Stephanie elnök.)

#### Tiszelt közgyűlés!

Az idő az, mely folyamában meg nem áll, és mely megadta érnünk a menháznak mai évi rendes közgyűlést.

Miként a tanuló, ki szorgalommal végzi éven át tanulmányait, vizsgájának örömmel néz elébe, akként örvendünk mi is a mai közgyűlésnek, mert lelkiismeretünk megnyugtatólag hangoztatja, hogy a körülmények szerint megtettük a menedékház érdekében, a mit csak lehetett, megragadva minden alkalmat fejlesztésére.

Mindenekelőtt alattvalói mely halálával emlékezem meg Királyunk ő Felségének azon nagy kegyéről, melylyel általam magas színe elé juttatott kérelmét a menháznak egyik államszolgálati részesedés tárgyában legmagasabb kéziratával méltóztatott eliatni. Ezután nagyméltóságu Wekerle minisztert kértém fel személyesen ügyünk partolására, kinek ígéretét bírom, hogy be fogja annak idejében osztani a menedékházat egy későbbi sorsjátékban részesedésre. E kedvező körülménynél fogva kihatásunk van, hogy alapítókéje pár ezer forinttal gyarapodni fog, mit a helybeli számtalan intézetek miatt s különösen mivel ez egyedül városi intézmény, keresztülvinnen másként nem lehetne.

Továbbá kérészt adtam be az akkori belügyminiszter Nagyméltóságu gróf Teleky Gézának, hogy a menház Nagyméltóságu gróf Karácsonyi Guidó által Rudolf trónörökös ő Felsége születése alkalmával tett 105.000 ft alapítványt az évi kamataiból egy 1000 ftos alapítványt nyerjen. Az időközben történt miniszteri változás miatt Nagymélt. gr. Szapáry Gyula belügyminiszternél szintén személyesen ujtottam meg kérésemet, valamint megtaláltam az alapító gróf utódát Karácsonyi Jenő gróft is. A jó Isten áldása követte törekvésemet: az egy ezer forint gróf Karácsonyi alapítvány már ki is lett utalva. Szerény kis intézetünk életében a fentebbiek igen fontos és megörvendeztető események a múlt évi közgyűlés óta.

Miként azonban egyesek, úgy intézetek életében öröm és bánat egymást váltják fel. Halásaknak kell lennünk a teremő iránt, de a szomorúság lenyomja az öröm mérlegét. Ezekből kifolyólag a legbensőbb részvétellel emlékezem meg Tóth Géza korán elhunyt felett, ki a pénztárnokságot Szöcs József lemondása következtében kérésünkre vállalta el és rövid pár havi ügybuzgó, lelkiismeretes működésével bebizonyította, hogy a menház sokat veszített általa! Elismerésünk látható jelétül koszorút tettünk fiatal pénztárnokunk ravatalára, emlékeztet pedig kegyelettel fogjuk mai jegyzőkönyvünk hasábjain is megörökíteni, ohajtva, hogy egy legtekéletesebb hazában nyerje el az örök boldogságot, érdemes családjának pedig ép ezen hit erejénél fogva adja meg az ottani viszonylatás feletti vigasztalást. Bőke és áldás emlékeztén!

Mindnyáján jól tudjuk, hogy Kézdi-Vásárhely iparosváros; szorgalmas, életrevaló lakóinak az a nagy érdeme, hogy vagyonnukat önönökük teremteték úgy szólva véres verejtékkel; ha tehát ebből áldoztak a menház létesítésére és teszik azt annak fentartására, kétszeresen érdem az. Fogadják ez alkalommal is a nemes ügy érdekében há-

lás köszönetünket, ajánlva azt további pártfogásukba. Ne elégedjenek meg azonban a menház mostani állásával, hanem kövessenek el mindent, hogy annak egy nagyobb és a kor igényeinek is megfelelőbb épületet emeljenek, a hol aztán több elaggott, mindkét nembeli munkaképtelen öregek nyerjenek békés menhelyet. Fejleszse ezáltal is Kézdi-Vásárhely érdemes közönsége hervadhatlan koszorújának egyik virágát, melyet a jótékony intézetek létesítése által magának fűzött és mely őt ezekről nevezetessé tette. Lelkesüljenek tovább is e humán ügyért, és az Egék Úra, miként eddig, úgy ezután is áldásával fogja működésüket kísélni.

Altalánosságban tapasztaltam az életben, — kivétel itt is van, mint mindenben — hogy kérésével mindenki siet és azt a legmelegebb szavakban igyekszik megtenni, de nem arányban a köszönettel, melyet néha el is mulaszt, sőt még hálátlansággal viszonzza a nyert jótéteményeket. Ezen rut hibát kerülve, mielőtt mai beszédemet bezárnám, nem akarom elmulasztani leghálás köszönetemet nyilvánítani a menház mindazon ügybuzgó tisztviselőinek, kik az elmúlt évben is annak érdekében odaadó munkássággal működtek közre. Kétszeres érdem ez tőlük, mivel díjmentesen teszik, dacára annak, hogy mindnyáján saját fentartásukkal vannak elfoglalva. Fogadják tehát együttesen és egyenként legbensőbb köszönetünket, szívből ohajtva, hogy a Mindenható áldja meg érte ezt ezen és a más világon, és ezzel a mai közgyűlést megnyitom.

## Különfélék.

— **Újévi üdvözlések megváltása.** Háromszék vármegye közönségéhez megyénk főispánja a következő kérészt intézi: A közelgő újév alkalmából az eddig czélszerűnek mutatkozott újévi üdvözlések megváltása tárgyában ismét megkeresem czímet, hogy a szokásos újévi üdvözlések helyett a megyei szegények menháza számára szíveskedjen valamely összeggel járulni, és a vezetése alatti tisztviselőket is ily irányban adakozásra felhívni. A mondott célra magam is igatatómnál egy aláírási ívet nyitottam meg. Mindenki, ki azon ívben aláír, úgy tekintem, mintha személyesen fejezte volna ki jó kívánságát. Boldog újévet. Kelt S.-Szentgyörgyön, 1890. decz. 13-án. Potsa József főispán.

— **A népszámlálás.** A jövő év első napjaiban megejtendő népszámlálásra az előkészületek serényen folynak a kézdívársárhelyi tanácsnál. A számláló-lapok már e hó 29., 30. és 31-ik napjain ki fognak osztatni, nemkülönbön azon házi gyűjtő i a j s t r o m o k is, melyekben a háztulajdonosok tartoznak házaikat, gazdasági épületeiket pontosan bevezetni. Ezen ívek tisztán a népszámlálás czéljaira szolgálnak; azért illetékes helyről nyert felkérés folytán előre is figyelmeztetjük a városi polgárságot, hogy ne adjanak hitelt azon rossz akaratú feltevéseknek, mintha az ívek kitöltése adózás szempontjából rendeltetett volna el; egész bizonyossággal állíthatjuk, hogy csupán a népszámlálás adatainak pontos összeállítása czéloztatik. Azért mindenki tartsa kedves polgári kötelességének egész tiszta adatok nyújtása által hozzájárulni a népszámlálás nehéz munkájához.

— **A kézdívársárhelyi olvasó-egyesület** f. hó 28-án (vasárnap) tartandó táncmulatsággal egybekötött tombola-estélyére nagyban folynak az előkészületek. A szebbnél szebb és értékes tombolatárgyakat már többen felküldték a kör helyiségebe, hol a rendezőség azokat kiváló gondnal szortirozza. A gyűjtőívek szerint eddig majdnem 200 darab tárgy ajánlatott fel, a melyek közt mindenki megtalálhatja azt az érdekes apróságot, melyet elnyerni ohajt. Az egyes tárgyakon az ajándékozók nevei ki lesznek tüntetve s így az elnyerési törekvés annál nagyobb leend; mert hiszen melyik ifjú nem ohajtana elnyerni ezen vagy azon szép nő által küldött dolgot, a kecses kezek által készített női kézi munkát? Részünkről a mulatságnak a legszebb eredményt jósoljuk, annyival inkább, mivel a rendezőség élén a tevékeny és közzszere tetben álló Máthé Albert kir. törvényszéki bíró ur működik s aztán az olvasó egyesület mulatságai mindig megérdemelt pártfogásban lesznek.

— **Minta község.** A sok arányosítási perlekedés között, mely a regále-megváltási összeg megtar-

tása miatt megyeszerte folyik, kellemesen érint egy kis községnek, Barátosnak szép eljárása. Ott ugyanis az igénylők egy szívvel s egy lélekkel kimondották, hogy a kártalanítási összeget teljesen átengedik a községnek. E kis falu példáján sok nagy község tanulhatna!

— **Kovács Sándor** nagyenyedi mérnökről az írják, hogy az E. M. K. E. részére tett alapítványon kívül még további alapítványokat is tett humanitárius czélokra. Így — hír szerint — szülővárosának, Nagy-Enyednek, közczéljai előmozdítására tízezer forintot hagyományozott, enyedi szép házat pedig egy ott létesítendő árvaháznak hagyta. Temetése vasárnap ment végbe általános részvét mellett.

— **Új székelytelepítés Hunyadmegyében.** A rudai aranybánya-társaság száz székely családot szándékszik letelepíteni bányamunkálataihoz. Két telepet fog emeltetni, egyiket Kristyó, másikat Laukaj határára. Ezek a németországi szakemberek meg tudják becsülni a székelyek kiváló munkaerejét.

— **A magyar kereskedelmi részvénytársaság** vasárnap tartotta báró Nikolics Fedor elnökle alatt alakuló közgyűlését. Elnök üdvözölte a nagy számmal megjelent részvényeseket és röviden kiemelte a magyar kereskedelmi társaság alapeszméjét, mely igen fontos mozzanatot fog képezni hazánk közgazdasági terén. Konstatálja ezután az alakuló közgyűlés határozatképességét. Báró Schossberger Nándor a társulat alakulásának adatait és az arra vonatkozó okmányokat bemutatja, melyeket nyomban 3 tagból álló bizottság megvizsgált és jelentette, hogy 6000 aláírt részvényből 5800 után 39% tényleg be van fizetve, 200 részvény után befizetés egészen biztosra vehető. Ezek után az alapszabálytervezet tárgyalatott s azt a közgyűlés többsége néhány lényegtelen módosítással elfogadta.

## Figyelmeztetés a postai csomagok helyes czímzése és czélszerű csomagolására nézve.

Tapasztalat szerint a közönség, főleg a karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából élelmi szerek, vagy egyéb tárgyakkal pénzt, ékszereket és más értéktárgyakat egybecsomagolva ad a postára, ezenkívül a postai csomagokat czélszerűtlenül csomagolja és hiányosan czimezi, minek következtében a postai szállítás alatt a czélszerűtlenül csomagolt küldemény burkolata kiszakad, a pénz vagy ékszer a csomagból kiesik és elvesz, a hiányos czím miatt a kézbesítés meghiúsul s a csomag élelmiszerekből álló tartalma megromlik.

Minthogy a „Postai Tarifák” 66-dik §-a értelmében, a hiányos czímzés és czélszerűtlen csomagolás következményeiért a posta nem szavatol, ez által csak a közönség károsodik.

Figyelmeztetem ennél fogva a közönséget, hogy

1. pénzt postautalvánnyal vagy pénzeslevélben, ékszer s más értéktárgyakat külön csomagolva küldjön;

2. a csomagolásra faládácskát, vesszőből font kosarat, viaszos vagy közönséges vásznat, vagy legalább erős csomagoló papírt használjon;

a vászonba, vagy papírba a csomagot több réten szorosan göngyölje, egy darab gób nélküli zsineggel többszörösen erősen keresztülkösse, hogy a zsinag a csomagot jól körülfogja és egybetartsa s ez után jó pecsétviaszzal a zsinag keresztelésére alkalmazott minél több pecséttel zárja le;

3. a czimiratban legyen benne a czimzettnek vezeték- és keresztnéve, rangja, állása, lakhelye (város, község, falu, pusztá, major), utca és házszám, vármegye és utolsó posta, valamint a tartalom, esetleg értéknnyilvánítás;

4. a czimet lehetőleg magára a csomag burkolatára kell írni, ha pedig ez nem lehetséges, a czim fatáblácskára vagy papírra irandó; a fatáblácskát a csomaghoz erős zsinaggal (vastag párga) kell kötni, a papírra irt czimiratot pedig egész terjedelmében meg a körülkötés előtt ugy kell a csomagra ragasztani, hogy a czimiratot a zsinag is a csomaghoz szorítsa s így a leszakadás ellen biztosítsa; végre

5. a Budapestre szóló postai csomagokon és azok szállítólevelén a csomag tüzetes tartalmát, élelmiszerek és fogyasztási adó alá eső tárgyaknál a mennyiséget (pl. 1 drb. pulyka, 2 kgr. sertéshus, 2 liter bor stb.) tüzetesen meg kell jelölni, hogy így a csomag gyorsan kézbesíthető legyen. — Budapest stb. Baross s. k.



Nyílt tér.\*

**BÁLI SELYEM SZÖVETEK** méterenkint 60 krtól 6 frt 35-ig. (Mintegy 600 féle színben.) Egész öltözetekre és darabonként küld portó és vámmentesen **G. Henneberg** gyáriraktára **Zürichben**. Levelekre 1) kros bélyeg ragasztandó.

\* E rovatban nem jelent közleményekért felelősséget nem vállal a szerk.

## Hirdetések.

Sz. 3398. közjg.

1890.

## Hirdetmény.

Alattirt Kézdi-Vásárhely város tanácsülésének 335. sz. a hozott határozata alapján felhívom a figyelmémet azon városi polgárokat, a kik Kézdi-Vásárhely város mint kizárólagos regále-bérlőtől árulhatási engedélyt ohajtanak nyerni, hogy ebbeli szándékukat a tanács által megbízott aljegyző Hegyesi Alajos ur irodájában e hó 24. d. e. 12 óráig jelentsék be, mert a később érkezett folyamodványok vagy bejelentések elkésettnek fognak tekinteni.

Azok, kik ez évben árulhatásra engedéllyel bírtak, felhivatnak az engedélyt fenn kitett idő alatt szintén aljegyző urhoz benyújtani az engedély megújítása végett, s általában a kik árusítani ohajtanak, felhivatnak, hogy az italméresi illetéket 1891. évi január hó 1-ső napján pénztárnok urhoz fizessék be, mert a befizetést igazoló nyugta felmutatása után kezdetnek csak a tényleges kiáruláshoz.

Kézdi-Vásárhelyt, 1890. decz 17.

**Bartók Károly,**  
polgármester.

Sz. 3397. k.i.

1890.

## Hirdetmény.

Alattirt K. Vásárhely város tanácsülésének 334. tan. sz. alatt hozott határozata alapján közhírré teszem, hogy Kézdi-Vásárhely város közönségének közvilágításához és irodai kellékeinek beszerzéséhez szükségeltető anyagok iránti nyilvános árlejtés e hó 29-én d. e. 8 órától d. e. 11 óráig gazdatanácsos Szabó Dénes ur irodájában fog megtartatni.

Az árlejtési feltételek hivatalos órák alatt gazdatanácsos ur irodájában megsejmelhetők K. Vásárhelyt, 1890. december hó 17.

**Bartók Károly,**  
polgármester.

**A Molnár J. műmalom cégéhez**  
Kézdi-Vásárhelyt

gabona-bevásárlásra, levelezésre stb alkalmas, egy már 24 évet betöltött óvadékképes egyén megfelelő fizetés mellett keresetnek

Ajánlatot személyesen vagy írásban kérem hozzám intézni.

**Molnár Józsiás,**  
műmalom-tulajdonos.

10 hektoliter

**LÓHEREMAG**

eladó

**GYÖRBIRO IGNÁCZ**

tanítónál

**Kézdi-Szentléleken.**

Nagy diszoklevél.

Legfelsőbb elismerés.

**RÁTH MÓR**

könyvkiadó-hivatala és könyvkereskedése

Budapest, Gizellatér, a Haas-palotában.

A fentebbi több mint három évtizeden át közbizalomban részesülő könyvkereskedés és könyvkiadóhivatal, Ó Felsége a Királyné kamarája, Ó Fensége József főherceg és családja, Koburg herceg és hercegnő, a magas és főtisztelendő Klerus, a m. kir. Egyetem, m. t. Akadémia, Nemzeti Múzeum, Országgyűlés, kir. Tábla, a legtöbb kir. Törvényszékek, Földhitelintézet, Lloyd társulat és számos központi nagy országos és néhány száz vidéki felsőbb és alsóbb Iskolai, Közművelődési és Kaszinói, Olvasó-egyleti könyvtarak, a politikai és tudományos élet legtöbb kitűnőseinek stb. könyvtársa, ezentul is főczéljának fogja tekinteni az általánosan nyilvánuló népszerűséget fenntartani.

Mindenemű irodalmi megbízásokat a legnagyobb figyelemmel és a lehető legjutányosabban eszközöl. Minden bárhol és bárki által hirdetett bármily nyelvű leszállított áru művek is lehetőleg posta fordultával expediatnak, és minden más kiadónak vagy antiquarushoz bármely nyelvű katalogusai is bérmentve elküldetnek.

Nép, ifjúsági, tanodai könyvtárak, Önképző-körök, Kaszinók, Olvasó-egyletek stb. legszívélyesebb támogatásban részesülnek. 250,000 frtot meghaladja az eddig is általunk kulturális célokra ajándékol folajánlott kiadásaink értéke és sok százra mennek az elismerő okmányok, melyek a miniszteriumok, tanodai igazgatóságok, egyletek, (Kisfaludy-társaság) stb. részéről hozzánk érkeztek.

Saját nagyszabású kiadásaink különös figyelembe ajánlataknak; ezeknek jegyzékét különösen azoknak ajánljuk, kiknek sem idejük, sem kedvük a számos, gyakran nagy felfanggal és nyegleséggel szerkesztett könyvjegyzékekből a valóban jó és megvételre érdemes műveket kiszemelni. Saját kiadásaink jegyzéke a legmegbízhatóbb irodalmi tanácsadók, mert többnyire csak elismert jelességű, díszesen nyomtatott, jutányos, nagy részben leszállított áru válogatott műveket tartalmaznak — minden mai nap oly divatos nyegleség kizárásával.

Megtekintésre és részletfizetésre előleges megegyezés után szívesen szolgálunk magyar és külföldi művekkel a vidékre is.

## Képes Családi Lapok

Szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap.

Szerkeszti: **Brankovics György.** Főmunkatárs: **Váradi Antal.**

**Előfizetési ára:**

a „Hölgyek Lapja” című divat melléklettel s a Regénymelléklettel együtt:

Egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt 50 kr.

A „Képes Családi Lapok” XIII-ik évfolyamába lép az 1891-ik év első napjával. A magyar szépirodalomnak e hatalmas tényezője, a magyar művelt családoknak e szellemi kincs, a magyar első számában **Jókai Mór**nak „Két szer kettő egy” című regényét, **Beniczky-Bajza Lenke**nek „Hasonló-hasonlóval” című elbeszélést, **Lanka Gusztávnak** „A böcső titka” című regényét, **baró Horváth Miklósnak** „A csel” című elbeszélést, **Tábori Robertnek** „Sylvia” című regényét, **Rudnyánszky Gyulának**, **Dalmady Győzőnek** költeményeit, **Brankovics Györgynek** „Az ajándékozás művészete” s **Várad Antalnak** „A társadalom és a színház” című érdekes cikkeit kezd közleni. A „Képes Családi Lapok”-at a fent nevezett jeles írókon kívül még a következő neves írók és írók támogatják, mint munkatársak, az évfolyamban:

**Tolnai Lajos, Mikszáth Kálmán, Komócsy Lajos, Temérdek (Jeszzenszky Danó), dr. Prém József, dr. Sziklay János, Inczédy László, Palágyi Lajos, Erődi Dániel, Dengi János, Tölgyesi Mihály, Vértessy Gyula, Mery Károly, Murányi Ernő, Petri Mór, dr. Roditzky Jenő, Grosz Lajos, Csorba Palotay Ákos, Szandai Zénó stb. Beniczky Bajza Lenke, Büthner Lina, Nagyvárady Mira, Kuliflay-Beniczky Irma, Harmath Lujza, Hevessyné-Sikor Margit, V. Gaál Károlina, Karlovsky Ida, Mericzay-Karossa Irma, Erzsike stb.**

A „Képes Családi Lapok” az összes szépirodalmi képes heti lapok között a legelénkebb, legváltozatosabb. Tartalma az irodalom minden világiját felöleli; képei a jelen eseményeit s a leghíresebb festők műveit mutatják be.

„Hölgyek Lapja” című s havonként kétszer megjelenő divat melléklete a legújabb divatképeket hozza s a mellett a magyar háziasszonynak valóságos szellemi titka, a mennyiben a nevelés, az egészség, a gazdaság, kertészet, a háztartás s a konyha terén nincs olyan kérdés, a melyet ne tárgyalna s nincs olyan titok, a melyet ne közöljünk be ne avatná.

Regénymelléklete négy kötet érdekes regénnyel ajándékozza meg évenként az előfizetőit. A „Képes Családi Lapok”-nak még a zöld borítéka is tele van mulattató közleményekkel, humoros apróságokkal, sakk-, kép-, szám-, kocka- és ponttalányokkal és szórjévtényekkel, melyeknek megfajtái értékes jutalmakat kapnak.

A „Képes Családi Lapok” gazdag tartalma és számos melléklete dacára mégis a legolcsóbb szépirodalmi képes hetilap: éppen azért bizton számíthatunk minden honfai és honleány, minden magyar család támogatására és pártolására.

Mutatványszámokat ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal mindazoknak, a kik ez iránt — legelőször is — levelezőlapon — hozzáfordulnak.

A ki az egész évre szóló hat frtnyi előfizetési összeget husz krajczár csomagolási és postaszállítási díjjal együtt egyszerre beküldi, annak két eredeti regényt küld jutalmul.

A ki öt új előfizetőt gyűjt s az előfizetési összeget egyszerre beküldi, annak elismerésül egy díszes emlékkönyvet vagy egy — kiadásában megjelent — regényt küld.

Megrendelhető postautalványon minden postahivatálnál és minden könyvkereskedésben.

Előfizetéseket (a hónap bármely napjától) elfogadja a „Képes Családi Lapok” kiadóhivatala, Budapest, Nagykorona-utca 20. szám.

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdi-Vásárhelyt.